

Seat No. : 680

NE-111

December-2015

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો કરજાયાત છે.

(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

1. (a) અનોપચારિક અંકુશ પદ્ધતિની (સિસ્ટમ) પેટા પદ્ધતિઓ (સિસ્ટમ્સ) સમજાવો. 7
અથવા
સંચાલકીય અંકુશ પદ્ધતિ (સિસ્ટમ) કેવી રીતે પરસ્પર અસર કરતી પદ્ધતિ છે ?
- (b) તકાવત દર્શાવો : (ગમે તે બે) 4
(i) સંચાલકીય અંકુશ પ્રક્રિયા અને અન્ય અંકુશ પ્રક્રિયા
(ii) વ્યૂહરચના નિરૂપણ અને સંચાલન અંકુશ પદ્ધતિ (સિસ્ટમ)
(iii) કાર્ય અંકુશ અને સંચાલન અંકુશ પદ્ધતિ (સિસ્ટમ)
- (c) એક-બે લીટીમાં જવાબ લખો : 3
(i) નિયમો એટલે શું ?
(ii) જવાબદારી કેન્દ્ર એટલે શું ?
(iii) સારા સંચાલન અંકુશ પ્રક્રિયાનાં જરૂરી તત્ત્વો જણાવો.
2. (a) અંકુશ સિસ્ટમ પર માહિતી ટેકનોલોજીની અસર સમજાવો. 7
અથવા
સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમ પ્રયોજતી (રચના) વખતે ઉદ્ભવતાં મુદ્દાઓ સમજાવો.
- (b) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4
(i) સાઈબરનેટીક સિસ્ટમનાં લક્ષણો જણાવો.
(ii) સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમ પ્રયોજતી (ધડતી) વખતે તેને અસર કરતાં પરિબલો જણાવો.
(iii) સાઈબરનેટીક્સનાં વિશિષ્ટ ઉપયોગો જણાવો.
- (c) એક-બે લીટીમાં જવાબ લખો : 3
(i) વર્તણૂક પસંદગી એટલે શું ?
(ii) મૂલ્ય આધાર એટલે શું ?
(iii) વાસ્તવિક આધાર એટલે શું ?

3 (a) કાર્ય માપ સિસ્ટમની રચનાનું ચોકઠું (રેખા આકૃતિ) સમજાવો. 7
અથવા

સંચાલન શૈલી સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમને કેવી રીતે અસર કરે છે ?

(b) ટૂંકમાં જવાબ લખો (ગમે તે બે) 4

(i) પરસ્પર અંકુશનાં લક્ષણો જણાવો.

(ii) શિખાઉ એકમ એટલે શું ?

(iii) કેન્દ્રસ્થ સકળ પરિબળો એટલે શું ?

(c) એક-બે સ્તરીમાં જવાબ લખો 3

(i) સંસ્થાકીય સંસ્કૃતિ એટલે શું ?

(ii) સંસ્થાકીય આબોહવા એટલે શું ?

(iii) વ્યૂહાત્મક અનિશ્ચિતતાઓ એટલે શું ?

(a) વ્યવસાય સેવા સંસ્થાઓમાં ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓ સમજાવો. 7

અથવા

બિન-નફાકારક એકમોનું સંચાલન અંકુશ સિસ્ટમ સમજાવો.

(b) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (ગમે તે બે) 4

(i) નાણાકીય ક્ષેત્રમાં અંકુશની જરૂરિયાત શા માટે છે ?

(ii) બહુરાષ્ટ્રીય એકમો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી કિંમત તબદીલ પદ્ધતિઓ જણાવો.

(iii) બહુરાષ્ટ્રીય એકમો વિનિમય દર પ્રકાશનમાં વિવિધ પ્રકારોનો સામનો કરે છે તે જણાવો.

(c) એક-બે સ્તરીમાં જવાબ લખો : 3

(i) ટેરીફ એટલે શું ?

(ii) કિંમત તબદીલી એટલે શું ?

(iii) બિન-નફાકારક એકમોની વ્યાખ્યા આપો.

5. યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો : 14

(1) _____ પ્રદાન મૂકી છે જેમાં મિલકતો ખરીદવાના હેતુ માટેનાં ભંડોળનો સમાવેશ થાય છે.

(a) પ્લાન્ટ

(b) થાપણ-દાન

(c) પ્લાન્ટ અને થાપણ-દાન

(d) ઉપરમાંનું કોઈપણ વિકલ્પ નહીં

- (2) માં એવી ભેટોનો સમાવેશ થાય છે જ્યાં દાન આપનાર ઈચ્છે છે કે મુદત રકમ અચોક્કસ મુદત માટે અર્પક રતો.
- (a) પ્લાન્ટ (b) થાપણ-દાન
(c) પ્લાન્ટ અને થાપણ-દાન (d) ઉપરમાંનું કોઈપણ વિકલ્પ નહીં
- (3) એકમાંનું સંચાલન બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીસ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- (a) નફાકારક (b) બિન-નફાકારક
(c) સરકારી (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો
- (4) અસરોની સારી રીતે વ્યવસ્થા બહુરાષ્ટ્રીય એકમની હેડ-ઓફિસ (મુખ્ય ઓફિસ) કરી શકે છે.
- (a) ટ્રાન્સેક્શન (b) ટ્રાન્સલેશન
(c) ઈકોનોમિક (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પો
- (5) નીચું પૂર્વા-પર સંબંધ પરાવતી સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે જ્યારે _____ બિંબું પૂર્વા-પર સંબંધ પરાવતી સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે.
- (a) જર્મની, ચીન (b) ચીન, જર્મની
(c) જાપાન, જર્મની (d) જર્મની, સ્વીડનરલેન્ડ
- (6) _____ વધુ નર-જેવું સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે અને _____ વધુ સ્ત્રીઓ જેવું સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે.
- (a) સ્વીડનરલેન્ડ, નેધરલેન્ડ
(b) નેધરલેન્ડ, સ્વીડનરલેન્ડ
(c) નોર્થ અમેરિકા, જાપાન
(d) જાપાન, નોર્થ અમેરિકા
- (7) _____ વ્યક્તિવાદ સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે જ્યારે _____ સમાજવાદ સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે.
- (a) અમેરિકા, સાઉદી અરેબિયા (b) સાઉદી અરેબિયા, અમેરિકા
(c) અમેરિકા, ઓસ્ટ્રેલિયા (d) ઓસ્ટ્રેલિયા, અમેરિકા
- (8) _____ મહત્તમ અનિશ્ચિતતા ત્યાગ સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે જ્યારે _____ ઓછાતમ અનિશ્ચિતતા ત્યાગ સંસ્કૃતિનું ઉદાહરણ છે.
- (a) જાપાન, સિંગાપુર (b) સિંગાપુર, જાપાન
(c) જાપાન, ગ્રિસ (d) ગ્રિસ, જાપાન

(9) _____ ભૌતિક અંકુશનું ઉદાહરણ છે.

- (a) કોમ્પ્યુટર પાસવર્ડ
- (b) રોકડ ગણતરી
- (c) કોમ્પ્યુટર પાસવર્ડ અને રોકડ ગણતરી
- (d) ઉપરમાંનું કોઈ વિકલ્પ નથી.

(10) _____ એવું એકમ છે જેમાં આવક અને ખર્ચ બંને આર્થિક નાણાં વિષયકી શરતોમાં માપવામાં આવે છે.

- (a) ખર્ચ કેન્દ્ર
- (b) આવક કેન્દ્ર
- (c) નફા-કેન્દ્ર
- (d) ઉપરનાં બધા જ વિકલ્પ

_____

Seat No. : _____

NE-111

December-2015

M.Com., Sem.-III

503 : Management Control System

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70]

- Instructions :**
- (1) All questions are compulsory.
  - (2) Figures to the right indicate marks allotted to each question.

1. (a) Explain the sub-systems of Informal Control System. 7
- OR**
- How is management control system an interactive control system ?
- (b) State difference between : (any two) 4
- (i) Management control process and other control process.
  - (ii) Strategy formulation and management control system.
  - (iii) Task control and management control system.
- (c) Answer in one-two lines : 3
- (i) What are rules ?
  - (ii) What is a responsibility centre ?
  - (iii) State the essentials of a good management control system.
2. (a) Explain the impact of Information Technology on control system. 7
- OR**
- Explain the issues in designing management control system. 4
- (b) Answer briefly : (any two) 4
- (i) State the characteristics of cybernetic system.
  - (ii) State the factors influencing the design of management control system.
  - (iii) State the applications (uses) of cybernetics. 3
- (c) Answer in one-two lines only :
- (i) What is behavioural choice ?
  - (ii) What is value premise ?
  - (iii) What is factual premise ?

3. (a) Explain the framework for designing performance measurement system. 7

OR

How does management style affect management control system?

(b) Answer briefly : (any two) 4

(i) State the characteristics of interactive control.

(ii) What is a learning organization ?

(iii) What are critical (key) success factors ?

(c) Answer in one-two lines only : 3

(i) What is organizational culture ?

(ii) What is organizational climate ?

(iii) What are strategic uncertainties ?

4. (a) Explain the issues in professional service organisations. 7

OR

Explain management control system for non-profit organisations.

(b) Answer briefly : (any two) 4

(i) Why is there a need for control in the financial sector ?

(ii) State some transfer pricing methods used by multinational corporations.

(iii) State the types of exchange rate exposures which multi-national corporations face.

(c) Answer in one-two lines only : 3

(i) What is Tariff ?

(ii) What is Transfer Pricing ?

(iii) Define Non-profit Organisation.

5. Select the right option : 14

(1) _____ is a contributed capital which includes contribution of funds to acquire assets.

(a) Plant

(b) Endowment

(c) Plant and Endowment

(d) None of the above

- (2) _____ consists of gifts whose donor's intend that the principal amount will remain intact indefinitely.
- (a) Plant (b) Endowment
(c) Plant and Endowment (d) None of the above
- (3) _____ organisations are governed by the Board of Trustees.
- (a) Profitable (b) Non-profitable
(c) Government (d) All of the above
- (4) _____ effects are best handled by the Head Office of the multinational corporation.
- (a) Transaction (b) Translation
(c) Economic (d) All of the above
- (5) _____ is an example of low-context culture while _____ is an example of high-context culture.
- (a) Germany, China (b) China, Germany
(c) Japan, Germany (d) Germany, Switzerland
- (6) _____ is an example of highly masculine culture, _____ is an example of highly feminine culture.
- (a) Switzerland, Netherland
(b) Netherland, Switzerland
(c) North America, Japan
(d) Japan, North America
- (7) _____ is an example of individualistic culture while _____ is an example of collective culture.
- (a) America, Saudi Arabia (b) Saudi Arabia, America
(c) America, Australia (d) Australia, America
- (8) _____ is an example of highest uncertainty avoidance culture while _____ is an example of lowest uncertainty avoidance culture.
- (a) Japan, Singapore (b) Singapore, Japan
(c) Japan, Greece (d) Greece, Japan

(9) _____ is an example of physical control.

- (a) Computer password
- (b) Counting cash
- (c) Computer password and counting cash
- (d) None of the above

(10) _____ is an organizational unit in which both revenue and expense are measured in monetary terms.

- (a) Expense centre
  - (b) Revenue centre
  - (c) Profit centre
  - (d) All of the above
-